

Art is still beautiful

นิตรสาร Mars ฉบับที่ 66 เดือน เมษายน พ.ศ. 2551 หน้า 146 - 147

เรื่อง > ฟองสมุทร

ศิลปะกับความงามนั้นเป็นของคู่กันมานับแต่อดีต ความงามในทำนองเดียวกันก็มีความสัมพันธ์โดยตรงกับสุนทรียะ ในระหว่างที่สุนทรียะนั้นแปรเปลี่ยนไปตามกาลไคและค่านิยมทางสังคม ความงามจึงแปรเปลี่ยนไปตามยุคสมัยและกาลเวลา ความงามในความหมายเดียวจึงไม่มีความเป็นนิรันดรแต่ปรับเปลี่ยนไปตามสภาวะการณ์ของการรับรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ตลอดเวลา

การสร้างสรรคศิลปะโดยตัวของมันเองนั้นจึงเป็นกระบวนการที่ตอบโต้และท้าทายกับความงามและสุนทรียะ อย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ยิ่งศิลปะสมัยใหม่เป็นศิลปะในยุคสมัยแห่งการสงสัยและตั้งคำถามด้วยแล้ว ความงามจึงไม่อาจดำรงอยู่เฉย ๆ โดยปราศจากข้อสงสัยได้ นั่นจึงทำให้ดารานหญิงส่วนใหญ่ที่นมโตขึ้นอย่างผิดหูผิดตาต่างออกมาปฏิเสธว่าไม่ได้ฟังมีดหมอแทบทุกคน เนื่องจากกลัวการสงสัยและคำถามมากกว่ากลัวเจ็บนม

เมื่อศิลปะถูกสร้างโดยศิลปินแล้ว ศิลปินจึงเป็นผู้ที่ทำการทบทวนความงามที่ว่ามันเข้าไปซ้ำมา และสะท้อนออกมาในรูปแบบที่แตกต่างกันไป เมื่อหลายปีก่อนศิลปินหญิงฝรั่งเศส Orlan มาจัดแสดงและบรรยายที่แกลเลอรี 100 ต้นสน เรื่องการทำทลายความงาม ความเจ็บปวด และศัลยกรรมตกแต่ง ซึ่งเธอสะท้อนออกมาในรูปแบบแสดงผ่านการถ่ายทอดสดออกอากาศ ซึ่งเธอทำมาตั้งแต่ยุคต้นทศวรรษ 1980 และถือเป็นปรากฏการณ์สำคัญของหน้าประวัติศาสตร์ศิลปะร่วมสมัยที่สำคัญยิ่ง

เรื่องความงามนี้แม้จะได้รับการยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสรรค์ในบ้านเรา แต่ก็ไม่วายถูกท้าทาย หากแต่การทำทลายนั้นดำรงอยู่ในความหมายของการพัฒนามากกว่าที่จะตั้งคำถามกับมันอย่างตรงไปตรงมาซึ่งเรื่องนี้ นิก-ศุภพงศ์ เหล่าธีรศิริ ศิลปินหนุ่มจากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ นำเสนอประเด็นดังกล่าวผ่านนิทรรศการ Beautiful (กรุงเทพมหานคร)

อันเป็นส่วนหนึ่งของโครงการศิลปกรรม Brand New 2008 โดยเขาได้ใช้กระบวนการทำวิจัย และการออกแบบสอบถามถึงการใช้เครื่องสำอางของผู้หญิงสาวในกรุงเทพมหานครตามสถานที่ต่าง ๆ และนำผลการวิจัยนั้นมาแปรรูปเป็นงานจิตรกรรมที่เลือกใช้วัสดุที่บอกถึงองค์ประกอบของนิยามความงามของผู้หญิงสาวในสถานที่ต่าง ๆ

ศุภพงศ์อาจจะไม่มองประเด็นความงามและสิ่งแปลกปลอมของความงามในความหมายที่รุนแรงอย่าง Orlan ซึ่งในขนาดที่เธอใช้ร่างกายของเธอเป็นการทดสอบและทดลองความงามนั้น เขากลับใช้กระบวนการวิจัยทางสังคมศาสตร์โดยมีสมมุติฐานในเรื่องการใช้เครื่องสำอางของผู้หญิงในกรุงเทพฯ แทน กลุ่มเป้าหมายนี้มีขนาด 1,000 คนและครอบคลุมพื้นที่ 10 แห่ง ไม่ว่าจะเป็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ย่านสีลม ย่านสยามสแควร์ ย่านประตูน้ำ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ ย่านรามคำแหง มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ราชภัฏสวนดุสิต และศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์

โดยแต่ละแห่งนั้นได้ใช้แบบสอบถาม 10 ชุดมาประกอบการทำงานของเขา ซึ่งผลงานของเขาแสดงเป็นจิตรกรรม 10 ชุดประกอบที่หาได้เป็นการใช้สีสำหรับจิตรกรรมอย่างสีน้ำมันหรืออะครายลิก แต่วัสดุพื้นฐานกลับได้แก่เครื่องสำอางที่อปิดอย่างบลัชออน ลิปสติก และสีทาเล็บ โดยที่เขาให้ข้อสังเกตว่า ...ผลงานของผมในครั้งนี้นี้ ก็คือผลงานของผู้หญิงอีกหนึ่งพันคนด้วยเช่นกัน...

งานจิตรกรรมในคุณสมบัตินี้นาน ๆ จะเกิดสักครั้งในบ้านเรา แต่หวังว่าในอนาคตจะมีให้เห็นเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากทิศทางจิตรกรรมที่ผ่านประวัติศาสตร์มานานนับร้อยปีนั้น ต้องยอมรับว่าจำนวนไม่น้อยที่ซ้ำซากน่าเบื่อราวกับว่าตอกย้ำถึงการเกาะเกี่ยวกับความงามและสุนทรียะเชิงอนุรักษ์นิยมที่ไม่อาจจับต้องและแปรเปลี่ยนได้ ทั้งที่ในโลกของความเป็นจริงและล้วนแต่เป็นสิ่งอุปโลกน์ที่ปากว่าตาขยิบแทบทั้งสิ้น